

PROVOĐENJE MJERA ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA KOD POSREDNIKA U PROMETU NEKRETNINA

Željko Sarić, Financijski inspektorat RH, Ministarstvo financija

25. Forum poslovanja nekretninama, Zadar, 13. svibnja 2016.

CILJ I SADRŽAJ PREZENTACIJE

Cilj prezentacije: upoznavanje posrednika u prometu nekretnina sa zakonskim odredbama vezanim uz sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma

□ Sadržaj prezentacije:

- Definicija PN i FT; ciklusi PN
- Međunarodni i domaći pravni okvir za SPNFT
- Mjere koje su obveznici dužni provoditi u cilju SPNFT:
  - Interne kontrole (procjena rizika, interni akt, edukacija)
  - Dubinska analiza stranaka (identifikacija stranaka, stvarni vlasnik, politički izložene osobe)
  - Stalno praćenje i obavješćivanje (lista indikatora, obavješćivanje UZSPN)
  - Vođenje evidencija i čuvanje podataka
- Nadzorna praksa Financijskog inspektorata
- Smjernice FI za provođenje ZSPNFT

ZAŠTO PROVODIMO MJERE ZA SPNFT?

- Da bi obveznici, kroz provedbu mjera, jasno mogli razlučiti radi li se o uobičajenoj stranci ili postoji sumnja da stranka kroz poslovni odnos koji uključuje kupoprodaju nekretnine pokušava legalizirati novac stečen na nezakonit način

DEFINICIJA PRANJA NOVCA

- Radi se o kaznenom djelu koje podrazumijeva niz aktivnosti u bankarskom, novčarskom ili drugom gospodarskom i financijskom poslovanju kojima je cilj prikrivanje pravoga izvora novca, odnosno imovine ili prava priskrbljenih novcem koji je stečen na nezakonit način – kaznenom djelom (*trgovina drogom, oružjem, ljudima, ucjene, korupcija, zlouporaba položaja, porezna utaja i sl.*) - svaki postupak usmjeren na prikrivanje nezakonito stečenog prihoda na način da se prikaže kao da se radi o zakonitoj zaradi

ŠTO JE "PRLJAV" NOVAC?

- "Prljavim" se smatra novac stečen kaznenim djelima, odnosno nelegalnim financijskim aktivnostima, ali i sva imovina stečena od tog novca (pokretnine, nekretnine, prava, dionice, udjeli i sl.)

FAZE PRANJA NOVCA

- **Faza polaganja (placement)** je trenutak ubacivanja ili uvođenja prljavog novca u finansijski sustav pri čemu se novčana sredstva različitim metodama i tehnikama odvajaju ili udaljavaju od svog pravog, nezakonitog izvora. Perači novca u ovoj fazi iznose nezakonita sredstva na svjetlo dana pa ih je tijekom ove faze najlakše otkriti i spriječiti.
- **Faza prikrivanja (layering)** obuhvaća proces kruženja sredstava kroz finansijske sustave, sa jednog računa na drugi, iz jednog oblika u drugi, iz jedne jurisdikcije u drugu. Predstavlja aktivnost kojoj je namjera da se složenim finansijskim transakcijama sredstva na određeni način uložena u finansijski sustav kanaliziraju kako bi se zameo i prikrio trag i izvor prljavog novca.
- **Faza integracije (integration)** je završna faza ciklusa pranja novca i predstavlja proces prožimanja zakonitih sredstava sa nezakonitim. Ako su sredstva stecena kriminalnim aktivnostima uspješno položena u finansijske tokove, te fazom prikrivanja udaljena od svog nezakonitog izvora, ona se ponovno integriraju u legalne finansijske tokove.

FAZE PRANJA NOVCA

NAJČEŠĆE METODE PRANJA NOVCA

- mnogostrukе transakcije ispod praga za provođenje mjera
- lažna društva
- putem igračnica (casina)
- korištenjem nominalnih predstavnika
- strukturiranje
- kupnja imovine gotovinom
- kupnja/prodaja strane valute radi transfera u offshore centre
- okrupnjavanje itd.

MEĐUNARODNI I DOMAĆI PRAVNI OKVIR ZA SPNFT

- Konvencija Vijeća Europe o pranju, traganju, privremenom oduzimanju prihoda stečenog kaznenim djelom i o financiranju terorizma
- Međunarodna konvencija o suzbijanju financiranja terorizma
- Direktiva 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (tzv. 3. Direktiva)
- Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća (tzv. 4. Direktiva)
- Preporuke Radne skupine za finansijske aktivnosti – FATF (2012.)

KAZNENI ZAKON REPUBLIKE HRVATSKE

□ članak 265. - KAZNENO DJELO PRANJA NOVCA

- 1) Tko imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom uloži, preuzme, pretvori, prenese ili zamijeni u cilju prikrivanja njezinog nezakonitog podrijetla, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.
- 2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko prikriva pravu prirodu, podrijetlo, mjesto, raspolaganje, prenošenje te postojanje prava, odnosno vlasništva na imovinskoj koristi koju je drugi ostvario kaznenim djelom.
- 3) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko imovinsku korist koju je drugi ostvario kaznenim djelom, pribavlja, posjeduje ili koristi ,
- 4) Tko počini djelo iz stavka 1. ili 2. ovoga članka u financijskom ili drugom poslovanju ili se počinitelj bavi pranjem novca ili je imovinska korist iz stavka 1., 2. ili 3. ovoga članka velike vrijednosti, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina (...)

DEFINICIJA TERORIZMA I FINANCIRANJA

TERORIZMA

- Kazneno djelo počinjeno od strane terorista ili terorističke organizacije s ciljem prouzročenja smrti ili teških tjelesnih ozljeda velikog broja civila ili drugih osoba koje nisu aktivno uključene u oružani sukob, ako je svrha tog djela zastrašiti stanovništvo ili prisiliti neku državu ili međunarodnu organizaciju da što učini ili ne učini
- Izravno ili neizravno prikupljanje sredstava za svrhu počinjenja terorističkog akta
- Sredstva kojima se financira terorizam mogu potjecati i iz legalnih izvora (za razliku od pranja novca)

KAZNENI ZAKON REPUBLIKE HRVATSKE

□ članak 98. - KAZNENO DJELO FINANCIRANJA TERORIZMA

(1) Tko izravno ili neizravno daje ili prikuplja sredstva s ciljem da se ona koriste ili znajući da će se koristiti, u potpunosti ili djelomično, u svrhu činjenja jednog ili više kaznenih djela (...) ovoga Zakona ili drugog kaznenog djela kojem je cilj prouzročiti smrt ili tešku tjelesnu ozljedu civila ili druge osobe koja nije aktivno uključena u oružani sukob, ako je svrha tog djela zastrasiti stanovništvo ili prisiliti neku državu ili međunarodnu organizaciju da što učini ili ne učini,

kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

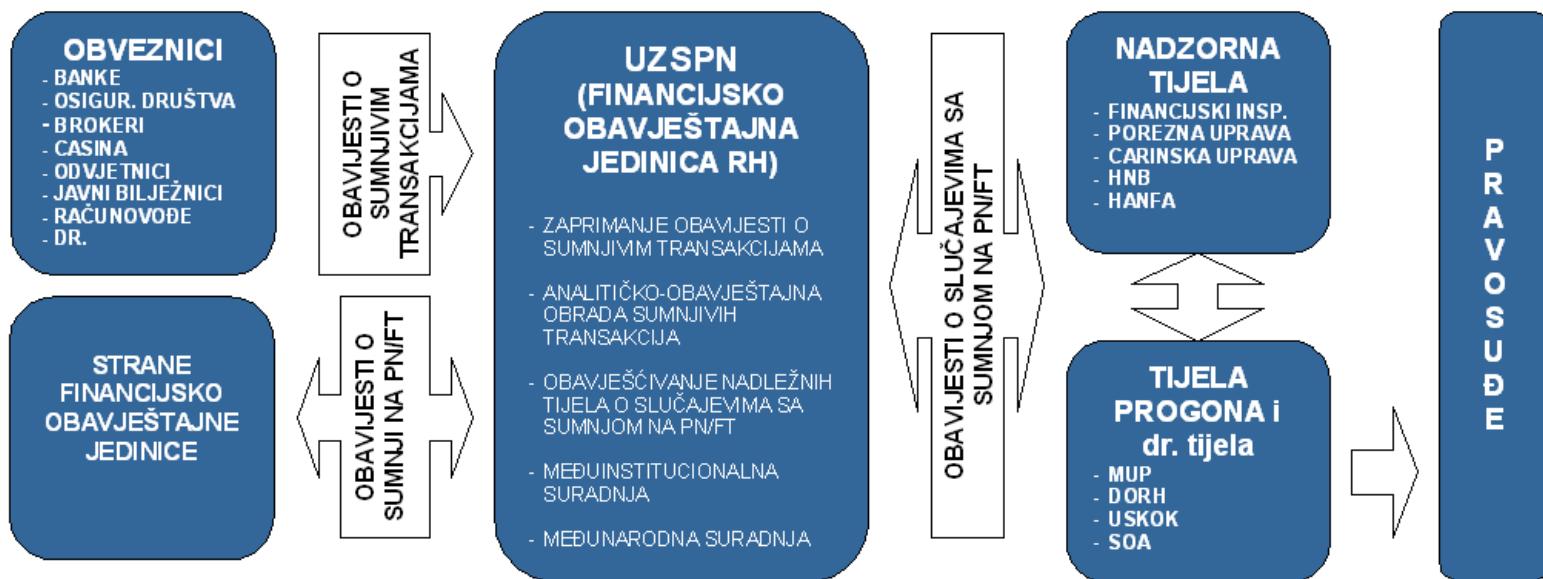
(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko izravno ili neizravno daje ili prikuplja sredstva s ciljem da se ona koriste ili znajući da će se koristiti, u potpunosti ili djelomično od strane terorista ili terorističkog udruženja.

(3) Sredstva iz stavka 1. i 2. ovoga članka će se oduzeti.

ZAKONODAVNI OKVIR ZA SPNFT U RH

- Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma – ZSPNFT
(Narodne novine, broj 87/08, 25/12)
  - Obveznici provedbe mjera i radnji za SPNFT - članak 4. stavak 2. točka 15.n) – pravne i fizičke osobe koje obavljaju poslove u vezi s djelatnošću posredovanja u prometu nekretninama
  - - članak 85. stavak 1. – Financijski inspektorat RH – provodi nadzor kod svih obveznika provedbe mjera i radnji za SPNFT
- Zakon o Financijskom inspektoratu RH
(Narodne novine, broj 85/08, 55/11 i 25/12)
- Zakon o općem upravnom postupku
- Opće smjernice za provođenje ZSPNFT (FI, srpanj 2015.)
(...)

INSTITUCIONALNI OKVIR ZA SPNFT U RH

KLJUČNE MJERE KOJE SU OBVEZNICI DUŽNI PODUZIMATI RADI IMPLEMENTACIJE SUSTAVA SPNFT

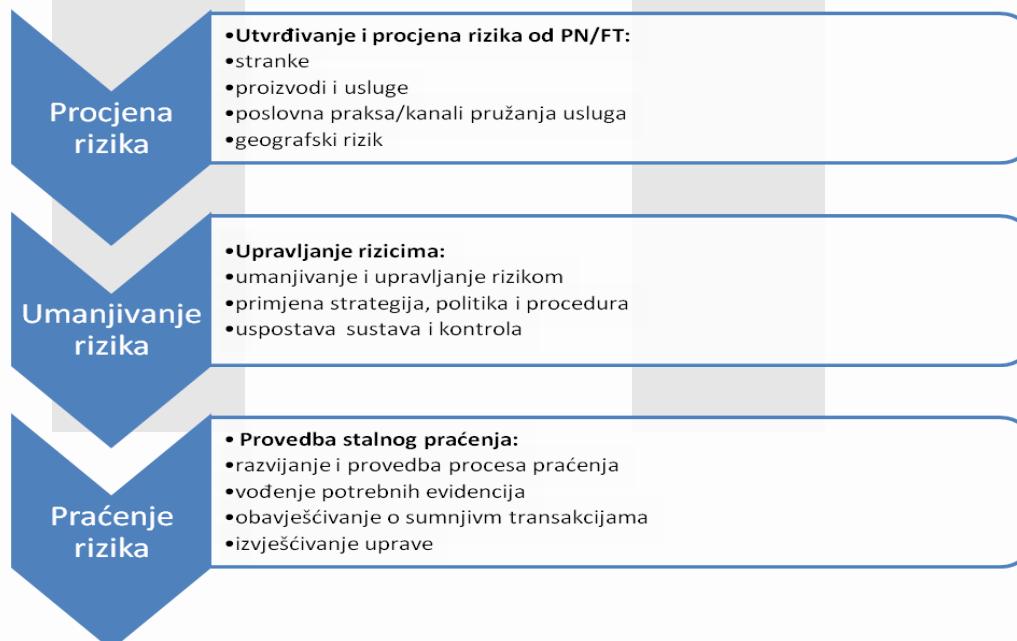
- A – uspostaviti sustav internih kontrola
- B – provoditi mjere dubinske analize stranaka
- C – provoditi mjere stalnog praćenja i obavješćivanja
- D – osigurati vođenje evidencija i čuvanje podataka
- E – osigurati provođenje mjera za SPNFT u svojim poslovnim jedinicama u trećim zemljama
- F – ustrojiti adekvatan informacijski sustav

INTERNE KONTROLE

- Provodenje procjene rizika
- Dnošenje internog akta
- Edukacija zaposlenika obveznika

INTERNE KONTROLE – PROCJENA RIZIKA

- Rizik PNFT – vjerojatnost da će stranka zlouporabiti financijski sustav za pranje novca ili financiranje terorizma, odnosno da će neki poslovni odnos, transakcija ili proizvod biti posredno ili neposredno upotrijebljeni za tu svrhu
- PRISTUP TEMELJEN NA RIZIKU:

INTERNE KONTROLE – PROCJENA RIZIKA

- Procjena rizika je analiza potencijalnih prijetnji kojima je izloženo poslovanje obveznika
- Rangiranje rizika unutar sljedećih kategorija:
  - stranke
  - proizvodi i usluge
  - poslovna praksa/kanali isporuke
  - geografski rizik
- Kategorizacija rizika:
  - visoki
  - srednji (standardni)
  - niski (i pojednostavljena dubinska analiza - samo stranke iz čl. 35. ZSPNFT)

PROCJENU RIZIKA MOGUĆE JE OBAVITI PUTEM
STANDARDIZIRANOG OBRASCA PRILAGOĐENOG
POSLOVANJU POSREDNIKA U PROMETU NEKRETNINA

INTERNE KONTROLE – PROCJENA RIZIKA

- ❑ Razina rizika utvrđuje se za svaku pojedinačnu stranku (za one stranke gdje je uspostavljen poslovni odnos);
- ❑ Utvrđena razina rizika definira i vrstu dubinske analize stranke koja će se provesti;

OBRAZAC ZA PROCJENU RIZIKA

PODACI O STRANCI

Naziv/ime i prezime			
Adresa sjedišta/boravišta			
Država			

RIZIK STRANKE

KRITERIJ	DA	NE	N/P
Da li se stranka bavi gotovinski intenzivnom djelatnošću?			
Da li stranka ima prebivalište/uobičajeno boravište izvan RH?			
Da li je stranka posrednik ili obavlja profesionalnu djelatnost (~~opr.~~ odvjetnik), a koja nastupa u ime i za račun stranke za koju identitet stvarnog vlasnika nije moguće utvrditi?			
Da li je stranka zaslada, humanitarna organizacija ili slična neprofitna organizacija, osobito ako posluje na prekograničnoj osnovi?			
Da li stranka ima prebivalište/uobičajeno boravište na području poznatom po visokoj stopi kriminaliteta?			
Da li je stranka poznata kao pripadnik krim-miljea ili ima veze s organiziranim kriminalom?			
Da li priroda posla stranke otežava utvrđivanje stvarnog vlasnika?			
Da li je stranka strana ili domaća politički izložena osoba ili istaknuti dužnosnik međunarodne organizacije?			
Da li stranka nema adresu ili ima nekoliko adresa bez vidljivog razloga?			
PROCJENA:	VISOKO	SREDNJE	NISKO

RIZIK PROIZVODA/USLUGA

KRITERIJ	DA	NE	N/P
Da li proizvod/usluga otežava punu identifikaciju stranaka?			
Da li proizvod/usluga pruža pomoć u osnivanju trgovackih društava ili drugih pravnih oblika?			
Da li proizvod/usluga omogućava iznajmljivanje poslovne adrese stranim pravnim osobama ili s njima izjednačenim entitetima?			
Da li se proizvod/usluga provodi u svrhu prikrivanja stvarnog vlasnika stranke?			
Da li proizvod/usluga omogućava obavljanje poslova prijenosa nekretnina između stranaka u neuobičajeno kratkom vremenu bez očitoga zakonskog, ekonomskog ili drugog opravdanog razloga?			
PROCJENA:	VISOKO	SREDNJE	NISKO

RIZIK POSLOVNOG ODNOSSA

KRITERIJ	DA	NE	N/P
Uključuje li poslovni odnos transakcije za koje se utvrđuje i provjera identitet bez nazočnosti stranke ili uspostavlja poslovni odnos bez nazočnosti stranke?			
Uključuje li poslovni odnos složene finansijske transakcije?			
Uključuje li poslovni odnos plaćanja trećih osoba ili prema trećim osobama kao i prekogranična plaćanja?			
Uključuje li poslovni odnos provođenje transakcija u ime i za račun stranke?			
Uključuje li poslovni odnos višestruke ili rizične transakcije nekretninama?			
Uključuje li poslovni odnos gotovinske transakcije?			
PROCJENA:	VISOKO	SREDNJE	NISKO

GEOGRAFSKI RIZIK

KRITERIJ	DA	NE	N/P
Da li poslovna aktivnost uključuje zemlju koja nije članica EU niti potpisnica Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru?			
Da li poslovna aktivnost uključuje zemlju protiv koje je UN uveo sankcije, embargo ili slične mјere?			
Da li poslovna aktivnost uključuje zemlju koja je poznata kao porezna oaza ili financijski off-shore centar?			
Da li poslovna aktivnost uključuje zemlju koju je FATF identificirao kao nekooperativnu u borbi protiv pranja novaca ili financiranja terorizma?			
Da li poslovna aktivnost uključuje zemlju koja podržava terorističke aktivnosti?			
Da li poslovna aktivnost uključuje zemlju u kojoj se prema procjeni relevantnih međunarodnih organizacija ne provode odgovarajuće mјere SPNFT?			
Da li poslovna aktivnost uključuje zemlju koja je poznata po značajnom stupnju korupcije ili drugih kriminalnih aktivnosti?			
PROCJENA:	VISOKO	SREDNJE	NISKO

UKUPNA PROCJENA RIZIKA

PROCJENA:	VISOKO	SREDNJE	NISKO
-----------	--------	---------	-------

Procjenu sastavio:

Odobrio:

Datum i mjesto

INTERNI AKT

- ❑ Dokument koji sastavlja obveznik sukladno odredbama čl. 48. ZSPNFT
- ❑ Temeljni alat za provođenje mjera i radnji za SPNFT
- ❑ Treba sadržavati sve elemente koji su potrebni – različite dokumente, procedure, obrasce, liste itd.

STRUKTURA INTERNOG AKTA

- Opće odredbe
- Definicije temeljnih pojmova
  - Poslovni odnos, stranka, transakcija, sumnjiva transakcija, gotovinska transakcija, strana politički izložena osoba itd.
- Ovlaštена osoba
  - Potrebno je propisati obvezu imenovanja jedne ovlaštene osobe i jednog ili više zamjenika (čl. 44. ZSPNFT)
  - Potrebno je propisati uvjete za imenovanje, zadaće ovlaštene osobe i zamjenika te dužnosti obveznika prema ovlaštenoj osobi i zamjeniku (čl. 45., 46. i 47. ZSPNFT)
- Procjena rizika
  - Potrebno je definirati rizik, kategorizaciju rizika te detaljno propisati procedure i način procjene (obrazac za procjenu)

STRUKTURA INTERNOG AKTA

- Dubinska analiza stranaka
  - Potrebno je definirati što je dubinska analiza, kad se provodi te precizno utvrditi procedure i način provođenja, uključujući i prilagođeni obrazac
- Politički izložene osobe
  - Definicija politički izloženih osoba, način njihova utvrđivanja te dodatne mjere u sklopu mjera dubinske analize koje se provode kod obveznika kad se utvrdi politička izloženost
- Sastavljanje liste indikatora
  - Potrebno je propisati sastavljanje liste indikatora, njezino prilagođavanje i dopunjavanje barem jednom godišnje sukladno poznatim trendovima u PNFT

STRUKTURA INTERNOG AKTA

- Izvješćivanje UZSPN
  - Potrebno je propisati procedure i način izvješćivanja UZSPN o gotovinskim i sumnjivim transakcijama
- Vođenje evidencija i čuvanje podataka
  - Potrebno je propisati vrste evidencija i način čuvanja prikupljenih podataka
- Edukacija
  - Potrebno je propisati obvezu donošenja plana stručnog osposobljavanja i edukacije zaposlenika obveznika jednom godišnje, do kraja tekuće za iduću poslovnu godinu
- Dodaci
  - Obrazac za procjenu rizika, Obrazac za dubinsku analizu stranaka, Upitnik o političkoj izloženosti (hrv. i eng.), liste indikatora sumnjivih transakcija, liste off-shore jurisdikcija i sl.

STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE I EDUKACIJA

- Edukacija i stručno osposobljavanje zaposlenika – članak 49. ZSPNFT - podrazumijeva upoznavanje s odredbama Zakona, podzakonskih propisa, s internim aktom, s međunarodnim standardima koji proizlaze iz međunarodnih konvencija iz područja SPNFT, sa smjernicama i listama indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija, te s obvezama u pogledu obavješćivanja UZSPN i vođenja evidencija
- Program stručnog osposobljavanja i edukacije – do kraja tekuće godine za sljedeću godinu

DUBINSKA ANALIZA STRANKE

- Što obuhvaća dubinska analiza stranke? (čl. 8. ZSPNFT):
  - Utvrđivanje identiteta stranke i provjeru njezina identiteta na osnovi dokumenata, podataka ili informacija dobivenih iz vjerodostojnog, pouzdanog i neovisnog izvora,
  - Utvrđivanje i provjeru identiteta stvarnog vlasnika stranke,
  - Prikupljanje podataka o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije te drugih podataka u skladu sa ZSPNFT,
  - Stalno praćenje poslovnog odnosa, uključujući pozorno praćenje transakcija obavljenih tijekom tog odnosa, kako bi se osiguralo da te transakcije odgovaraju saznanjima obveznika o toj stranci, vrsti posla i rizika, uključujući prema potrebi i podatke o izvoru sredstava, pri čemu dokumenti i podaci kojima obveznik raspolaze moraju biti ažurni.

Ukoliko nije moguće provesti mjere iz čl. 8 ZSPNFT nije dopušteno uspostaviti poslovni odnos!

DUBINSKA ANALIZA STRANKE

- Kad se provodi dubinska analiza stranke? (čl. 9. ZSPNFT):
  - Kod uspostavljanja poslovnog odnosa
  - Pri svakoj transakciji u vrijednosti od 105.000,00 kuna i više bez obzira na to je li riječ o jednokratnoj transakciji ili o više transakcija koje su međusobno očigledno povezane i koje ukupno dosežu vrijednost od 105.000,00 kuna i više
  - Ako postoji sumnja u vjerodostojnost i istinitost prethodno dobivenih podataka o stranci ili stvarnom vlasniku stranke
  - Uvijek kada u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, bez obzira na vrijednost transakcije

DUBINSKA ANALIZA STRANKE KOD USPOSTAVLJANJA POSLOVNOG ODNOSA

- Prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom obveznik je propisane mjere dubinske analize iz članka 8. ZSPNFT dužan provoditi **prije uspostavljanja poslovnog odnosa.**
- Iznimno od ove odredbe obveznik može mijere dubinske analize iznimno provesti i tijekom uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom ako je to neophodno kako se ne bi prekinuo uobičajeni način uspostavljanja poslovnih odnosa.

DUBINSKA ANALIZA STRANKE KOD PROVOĐENJA TRANSAKCIJA

- Obveznik je dužan prilikom provođenja transakcija iz članka 9. stavka 1. točke 2. ZSPNFT (105.000 kn i više) provesti propisane mjere dubinske analize **prije izvršenja transakcije**

UTVRĐIVANJE I PROVJERA IDENTITETA FIZIČKE OSOBE

Podaci koji se prikupljaju za fizičke osobe

- ime i prezime, prebivalište, datum rođenja, mjesto rođenja, identifikacijski broj, naziv, broj i naziv izdavatelja identifikacijske isprave:
  - Za zakonskog zastupnika ili opunomoćenika pravne osobe, za fizičku osobu kojoj poslove vodi odvjetnik, samostalni revizor i sl.
- ime i prezime, prebivalište, datum rođenja i mjesto rođenja:
  - za fizičku osobu koja pristupa sefu, za fizičku osobu koja je član druge pravne osobe i s njom povezanog subjekta iz članka 21. ZSPNFT (udruge, fondacije i sl.)
- ime i prezime, prebivalište:
  - za fizičku osobu kojoj je transakcija namijenjena
- ime i prezime, prebivalište, datum rođenja i mjesto rođenja:
  - za stvarnog vlasnika

UTVRĐIVANJE I PROVJERA IDENTITETA PRAVNE OSOBE

Podaci koji se prikupljaju za pravne osobe

- Naziv, sjedište (ulica i kućni broj, mjesto i država) i identifikacijski (porezni) broj:
  - Za za pravnu osobu koja uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakciju, za pravnu osobu u čije se ime uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakcija, za obrtnika ili osobu koja obavlja drugu samostalnu djelatnost, za pravnu osobu ili obrtnika za koje poslove obavlja odvjetnik, javni bilježnik, revizor i sl.
- Naziv, sjedište (ulica i kućni broj, mjesto i država):
  - Za za pravnu osobu kojoj je namijenjena transakcija, za drugu pravnu osobu ili osobu iz čl. 21. ZSPNFT (udruge, fondacije i sl.)

UTVRĐIVANJE I PROVJERA IDENTITETA STRANAKA

- Za stranku koja je fizička osoba ili zakonski zastupnik fizičke osobe obveznik prikuplja podatke uvidom u službeni osobni dokument stranke u njezinoj nazočnosti;
  - prikupljanje nedostajućih podataka iz drugih važećih javnih isprava;
  - u slučaju sumnje u istinitost podataka ili vjerodostojnost isprava – obveznik može zatražiti izjavu stranke;
- Identitet pravne osobe obveznik utvrđuje i provjerava uvidom u izvornik ili ovjerenu presliku dokumentacije iz sudskog ili drugoga javnog registra koju mu u ime pravne osobe dostavi zakonski zastupnik ili opunomoćenik pravne osobe.
  - Navedena dokumentacija ne smije biti starija od tri mjeseca.
  - Ostale, odnosno nedostajuće podatke moguće je prikupiti i neposrednim uvidom u javni register – navesti datum uvida te ime i prezime osobe koja je izvršila uvid
  - u slučaju sumnje u istinitost podataka ili vjerodostojnost isprava – obveznik može zatražiti izjavu stranke

MJERA UTVRĐIVANJA STVARNOG VLASNIKA

- *Stvarni vlasnik* – podrazumijeva pojam koji označava fizičku osobu koja je konačni vlasnik stranke odnosno koja nadzire ili na drugi način upravlja pravnom osobom ili drugim subjektom (ako je stranka pravna osoba) ili fizičku osobu koja kontrolira drugu fizičku osobu u čije se ime obavlja transakcija ili koja obavlja aktivnost (ako je stranka fizička osoba);

MJERA UTVRĐIVANJA STVARNOG VLASNIKA

- **STVARNI VLASNIK PRAVNE OSOBE** – fizička osoba koja je krajnji vlasnik pravne osobe – 25%+ udjela ili vlasničkih prava;
- **STVARNI VLASNIK ZAKLADE** (ili sličnih pravnih konstrukcija u kojima se upravlja novčanim sredstvima) – fizička osoba koja je krajnji vlasnik imovinskih prava 25%+, fizička osoba u čijem je interesu određeni pravni posao;
- **STVARNI VLASNIK FIZIČKE OSOBE** – fizička osoba koja kontrolira drugu fizičku osobu u čije se ime obavlja transakcija ili koja obavlja transakciju

MJERA UTVRĐIVANJA STVARNOG VLASNIKA

- Ako iz sudskog ili drugog javnog registra nije moguće prikupiti sve podatke o stvarnom vlasniku stranke, podatke koji nedostaju obveznik prikuplja uvidom u izvornike ili ovjerene preslike dokumenata i druge poslovne dokumentacije koju je obvezniku podnio zakonski zastupnik ili opunomoćenik.
- Ako iz objektivnih razloga nije moguće prikupiti nedostajuće podatke na gore opisan način obveznik prikuplja podatke neposredno iz izjave dane u pisanim oblicima zakonskog zastupnika ili opunomoćenika stranke za koju se utvrđuje stvarni vlasnik.
- Obveznik je dužan prikupiti podatke o konačnim stvarnim vlasnicima stranke. Prikupljene podatke obveznik provjerava na način koji mu omogućuje poznavanje strukture vlasništva i kontrolu stranke u stupnju koji, ovisno o procjeni rizika, odgovara kriteriju zadovoljavajućeg poznavanja stvarnih vlasnika.

OBRAZAC ZA DUBINSKU ANALIZU STRANKE

1. PODACI O STRANCI PRAVNOJ OSOBI ILI IZJEDNAČENOM SUBJEKTU	
1.1. Naziv/fvrka	
1.2. Pravni oblik	
1.3. Adresa sjedišta/obavljanja djelatnosti (ulica i kućni broj)	
1.4. Mjesto	
1.5. Država	
1.6. Identifikacijski broj	

2. PODACI O STRANCI FIZIČKOJ OSOBI	
2.1. Ime i prezime	
2.2. Prebivalište/ uobičajeno boravište (ulica i kućni broj)	
2.3. Mjesto prebivališta /uobičajenog boravišta	
2.4. Država prebivališta /uobičajenog boravišta	
2.5. Državljanstvo	
2.6. Identifikacijski broj	
2.7. Datum rođenja	
2.8. Mjesto i država rođenja	
2.9. Identifikacijska isprava (naziv, broj, datum izdavanja i naziv izdavatelja)	
2.10. Da li je stranka politički izložena osoba (DA/NE)	

3. PODACI O FIZIČKOJ OSOBI STVARNOM VLASNIKU	
3.1. Ime i prezime	
3.2. Prebivalište /uobičajeno boravište (ulica i kućni broj)	
3.3. Datum rođenja	
3.4. Mjesto i država rođenja	

4. PODACI O PREDVIĐENOJ PRIRODI POSLOVNOG ODNOSA ILI TRANSAKCIJE	
4.1. Vrsta poslovnog odnosa	
4.2. Svrha poslovnog odnosa	
4.3. Vrsta transakcije (gotovinska, bezgotovinska i dr.)	
5. DODATAK ZA POJAČANU DUBINSKU ANALIZU	
5.1. Ukoliko je stranka politički izložena osoba	
5.1.1. Podaci o izvoru sredstava i imovine koji jesu ili će biti predmet poslovnog odnosa ili transakcije	
5.2. Ukoliko stranka nije nazočna kod uspostavljanja poslovnog odnosa	
5.2.1. Dodatne isprave, podaci ili informacije na osnovi kojih je provjeren identitet stranke	

Prilozi:

- 1.
- 2.
- 3.

Obrazac sastavio:

Odobrio:

Datum i mjesto

POLITIČKI IZLOŽENE OSOBE

- Politički izložena osoba (PEP) - fizička osoba koja djeluje ili je u posljednjoj godini (ili dulje) djelovala na istaknutoj javnoj dužnosti u zemlji, inozemstvu ili međunarodnoj organizaciji, uključujući i članove njezine uže obitelji ili osobu za koju je poznato da je bliski suradnik takvih osoba (predsjednici država i vlada, ministri i njihovi zamjenici odnosno pomoćnici, izabrani članovi zakonodavnih tijela, suci vrhovnih, ustavnih i drugih visokih sudova, članovi savjeta središnjih banaka, veleposlanici, konzuli i visoki časnici oružanih snaga, članovi upravnih i nadzornih odbora pravnih osoba koje su u vlasništvu ili većinskom vlasništvu države, visoki dužnosnici međunarodnih organizacija)
- POLITIČKA IZLOŽENOST OSOBA UTVRĐUJE SE POMOĆU UPITNIKA

UPITNIK ZA POLITICKI IZLOZENE OSOBE

1.	Da li u državi vašega stalnog prebivališta/uobičajenog boravišta djelujete na istaknutoj javnoj dužnosti (kao predsjednik države ili vlade, ministar, zamjenik ili pomoćnik ministra)?	DA	NE
2.	Da li ste zastupnik u parlamentu/izabrani član zakonodavnog tijela?	DA	NE
3.	Da li ste član vrhovnog, ustavnog ili drugog visokog suda protiv čije presude, osim u iznimnim slučajevima, nije moguće koristiti pravne lijekove?	DA	NE
4.	Da li ste sudac finansijskog suda ili član savjeta/upravnog tijela središnje banke?	DA	NE
5.	Da li ste veleposlanik, konzul ili visoki časnik oružanih snaga?	DA	NE
6.	Da li ste član upravnog i nadzornog odbora pravne osobe koja je u vlasništvu ili većinskom vlasništvu države?	DA	NE
7.	Da li ste visoki dužnosnik međunarodne organizacije?	DA	NE
8.	Da li ste član obitelji osoba navedenih pod 1.-7.? <ul style="list-style-type: none"> • bračni drug, izvanbračni partner • dijete, bračni drug djeteta ili izvanbračni partner djeteta • roditelj • brat ili sestra 	DA	NE
9.	Jeste li bliski suradnik osoba navedenih pod 1.-7. na osnovi zajedničke dobiti iz imovine ili na osnovi uspostavljenog poslovnog odnosa ili nekog drugog poslovnog kontakta?	DA	NE
10.	Da li je od prestanka obavljanja istaknutih javnih dužnosti navedenih pod 1.-7. prošlo više od 12 mjeseci?	DA	NE
11.	Koji je izvor sredstava koja će biti predmet transakcije? (navesti):		

LISTA INDIKATORA

- **Lista indikatora** – osnovna smjernica u svakodnevnom poslovanju obveznika kod utvrđivanja sumnje na PN ili FT
- Obveza sastavljanja liste indikatora – članak 41. ZSPNFT
- Kriteriji za sastavljanje:
  - specifičnosti poslovanja obveznika
  - karakteristike sumnjive transakcije iz članka 42. ZSPNFT
- Treba biti sastavni dio Internog akta
- Ažurira se ili revidira najmanje jednom godišnje

NEKI KARAKTERISTIČNI INDIKATORI

- stranka neočekivano pokazuje veliko zanimanje za organizaciju sustava obveznika te za kontrole i politike njihovoga provođenja,
- stranka je tajna i protivi se osobnom susretu,
- stranka nudi novac, poklone ili druge neuobičajene pogodnosti kao protuuslugu za izvođenje očito neuobičajenog ili sumnjivog posla,
- stranka želi uvjeriti zaposlenika da ne popunjava neki od dokumenata koji je potreban za obavljanje transakcije,
- stranka sama izjavljuje da su sredstva »čista« i nisu »oprana«,
- stranka podnosi na uvid neodgovarajuće isprave odnosno dokumente, koji pokazuju da su krivotvoreni, preuređeni ili neispravni,
- stranka se pokušava identificirati pomoću drugih isprava koje nisu osobne isprave,
- stranka prilaže samo preslike osobnih isprava,
- stranka želi poslovati u gotovini, iako to nije uobičajeno za njezinu djelatnost,

NEKI KARAKTERISTIČNI INDIKATORI

- Transakcije koje obuhvaćaju osobe s prebivalištem u poreznim utočištima (off-shore) ili u tzv. nekooperativnim jurisdikcijama, kad se karakteristike transakcija podudaraju sa onima koje su uključene u listu indikatora,
- Transakcije koje se obavljaju u ime malodobnih osoba, osoba s invaliditetom, ili drugih osoba koje nisu ekonomski sposobne za takvu transakciju,
- Transakcije koje obuhvaćaju osobe okrivljene u sudskom postupku ili osuđene za kaznena djela, ili za koja se zna da su povezana s kriminalnim aktivnostima, uključujući nezakonito bogaćenje, ili postoje sumnje o njihovom učešću u takvim aktivnostima i može se smatrati da se te aktivnosti zasnivaju na pranju novca,
- Transakcije koje uključuju pravne osobe ili pravne aranžmane registrirane u poreznim utočištima ili u nekooperativnim jurisdikcijama, kad se karakteristike tih transakcija podudaraju sa onima koje su uključene u listu indikatora,
- Transakcije u kojima postoje naznake ili je sigurno da stranke ne djeluju u svoje ime i pokušavaju prikriti identitet stvarnog klijenta,
- Transakcije u kojima stranke:
  - ne pokazuju posebno zanimanje za karakteristike nekretnine koja je predmet transakcije (npr. kvalitetu gradnje, lokaciju, datum dovršenja, itd.),
  - ne izgledaju posebno zainteresirane za postizanje povoljnije cijene za transakciju ili za postizanje boljih uvjeta plaćanja,
  - pokazuju jak interes za brzo obavljanje transakcije, bez nekog posebnog razloga;

DEFINICIJE TRANSAKCIJE I GOTOVINSKE TRANSAKCIJE

- **transakcija** jest svaki primitak, izdatak, prijenos s računa na račun, zamjena, čuvanje, raspolaganje i drugo postupanje s novcem ili drugom imovinom kod obveznika;
- **gotovinska transakcija** jest svaka transakcija pri kojoj obveznik od stranke primi gotov novac, odnosno stranci preda gotov novac u posjedovanje i na raspolaganje

DOSTAVLJANJE PODATAKA O GOTOVINSKIM TRANSAKCIJAMA UZSPN

- Pravilnik o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj te o uvjetima pod kojima obveznici za određene stranke nisu dužni obavješćivati Ured o gotovinskoj transakciji (Narodne novine, broj 1/09)
- Gotovinske transakcije – 200.000,00 kn ili veće
- Rok dostavljanje podataka – odmah ili najkasnije u roku od 3 dana
- NAČIN DOSTAVLJANJA PODATAKA – PUTEM PROPISANOG OBRASCA

**OBRZAC ZA OBAVJEŠĆIVANJE UREDA ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA O GOTOVINSKOJ
TRANSAKCIJI U VRIJEDNOSTI OD 200.000 KN I VEĆOJ**

A. PODACI O TRANSAKCIJI

(OBRZAC POPUNITI TISKANIM SLOVIMA)

1	Vrsta transakcije	Jedna gotovinska transakcija u vrijednosti od 200.000 kn i većoj			
2	Način provođenja transakcije	Uplata Isplata Mjenjački poslovi Drugo (navesti):			
3	Datum i vrijeme provođenja transakcije			:	DDMMGGGG HH:MM
4	Svrha (namjena) transakcije	Pozajmica	Dobit	Životno osiguranje	Umjetnine
		Štednja	Udjeli	Nekretnina	Igre na sreću
		Kredit	Vrijednosni papiri	Automobil	Kupnja strane gotovine
		Roba	Avans	Plovilo	Prodaja strane gotovine
		Usluga	Ček	Drugo (navesti): Obrazloženje:	
5	Oznaka valute				
6	Iznos u valuti				
7	Vrijednost / Ukupna vrijednost / u kunama				

B. NALOGODAVATELJ TRANSAKCIJE - FIZIČKA OSOBA KOJA ZAHTIJEVA ILI OBAVLJA TRANSAKCIJU

8	Transakciju obavlja	Jedna osoba Dvije i više osoba (vidjeti privitak obrascu)			
9	Prezime				
	Ime				
10	Identifikacijski broj				
11	Prebivalište	Ulica i kbr.			
		Mjesto			
		Država			
12	Datum rođenja			DDMMGGGG	
	Mjesto rođenja				
13	Identifikacijska isprava	Vrsta isprave	Osobna iskaznica Putovnica Drugo (navesti): Broj isprave Izdavatelj isprave Država izdavatelja isprave		
14	Nalogodavatelj obavlja transakciju		U svoje ime Kao zakonski zastupnik Kao opunomoćenik Za drugu osobu		

C. STRANKA ZA KOJU SE OBAVLJA TRANSAKCIJA

15	Transakcija se obavlja u ime ili za račun	Jedne stranke Dvije ili više stranaka (vidjeti privitak obrascu)				
16	Stranka je	Fizička osoba Fizička osoba - obrtnik ili osoba koja obavlja samostalna djelatnost Pravna osoba Udruga Zaklada Fundacija Vjerska zajednica Drugo (navesti):				
17	Prezime	Naziv pravne osobe i drugi s njima izjednačeni subjekti				
	Ime					
18	Identifikacijski broj					
	PRIMJERAK ZA URED / PRIMJERAK ZA OBVEZNIKA					UZSPN-O-40

DOSTAVLJANJE PODATAKA O SUMNJIVIM TRANSAKCIJAMA UZSPN

- **Sumniva transakcija** – svaka pokušana ili izvršena transakcija, bez obzira na vrijednost ako obveznik ima saznanja ili sumnja:
  - da transakcija uključuje sredstva proizašla iz nezakonitih aktivnosti ili je povezana s financiranjem terorizma s obzirom na vlasništvo, prirodu, izvor, lokaciju ili kontrolu takvih sredstava,
  - da transakcija po svojim značajkama povezanim sa statusom stranke ili drugim značajkama stranke ili sredstava ili drugim osobitostima očito odstupa od uobičajenih transakcija iste stranke, te da odgovara potrebnom broju i vrsti indikatora koji upućuju na to da postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma,
  - da je transakcija usmjerena na izbjegavanje propisa koji reguliraju mjere SPNFT,
  - uvijek kada obveznik procijeni da u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca i financiranje terorizma

DOSTAVLJANJE PODATAKA O SUMNJVIM TRANSAKCIJAMA UZSPN

- U slučaju sumnje ili saznanja da je transakcija povezana s pranjem novca ili financiranjem terorima obveznik će se suzdržati od njezinog provođenja te će, bez odgode, obavijestiti Ured za sprječavanje pranja novca o sumnjivoj transakciji prije njezina izvršenja, a u obavijesti će, između ostalog, navesti i razloge za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma te navesti rok u kojem se transakcija treba izvršiti.
- Ako obveznik zbog prirode svojega poslovanja nije bio u mogućnosti obavijestiti Ured o sumnjivoj transakciji na propisani način prije njezina izvršenja, obavijestiti će Ured naknadno, ali ne kasnije od sljedećega radnog dana.

OBRAZAC ZA OBAVJEŠĆIVANJE UREDA ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA O SUMNJVIM TRANSAKCIJAMA I OSOBAMA

A. PODACI O TRANSAKCIJI

(OBRAZAC POPUNITI TISKANIM SLOVIMA)

C. STRANKA ZA KOJU SE OBAVLJA TRANSAKCIJA

17	Transakcija se obavlja u ime ili za račun		Jedne stranke Dvije ili više stranaka (vidjeti privitak obrascu)
18	Stranka je		Fizička osoba Fizička osoba - obrtnik ili osoba koja obavlja samostalna djelatnost Pravna osoba Udruga Zaklada Fundacija Vjerska zajednica Drugo (navesti):
19	Prezime Ime	Naziv pravne osobe i drugi s njima izjednačeni subjekti	
20	Identifikacijski broj / Matični broj		
21	Prebivalište / Sjedište	Ulica i kbr. Mjesto Država	
22	Datum rođenja Mjesto rođenja		DDMMGGGG
23	Identifikacijska isprava	Vrsta isprave Broj isprave Izdavatelj isprave Država izdavatelja isprave	Osobna iskaznica Putovnica Drugo (navesti):
24	Broj računa Datum otvaranja računa Naziv banke Država banke		DDMMGGGG
C.1. PODACI O FIZIČKOJ OSOBI STVARNOM VLASNIKU STRANKE (UKOLIKO JE OSOBA ZA KOJU SE OBAVLJA TRANSAKCIJA STRANKA PRI OBVEZNIKU) (vidjeti privitak obrascu)			
25	Prezime Ime		
26	Prebivalište	Ulica i kbr. Mjesto Država	
27	Datum rođenja Mjesto rođenja		DDMMGGGG
D. PRIMATELJ TRANSAKCIJE - STRANKA KOJOJ JE TRANSAKCIJA NAMIJENJENA			
28	Transakcija je namijenjena		Jednom primatelju Dva ili više primatelja (vidjeti privitak obrascu)
29	Stranka je		Fizička osoba Fizička osoba - obrtnik ili osoba koja obavlja samostalna djelatnost Pravna osoba Udruga Zaklada Fundacija Vjerska zajednica Drugo (navesti):
30	Prezime Ime	Naziv pravne osobe i drugi s njima izjednačeni subjekti	
31	Identifikacijski broj / Matični broj		
32	Prebivalište / Sjedište	Ulica i kbr. Mjesto Država	
33	Datum rođenja Mjesto rođenja		DDMMGGGG
PRIMJERAK ZA URED / PRIMJERAK ZA OBVEZNIKA			
UZSPN-O-42			

G. PODACI O OBVEZNIKU GDJE JE TRANSAKCIJA OBAVLJENA

	G.1. NAZIV											
46	Obveznika											
	Organizacijske jedinice											
	G.2. OSOBA KOJA JE OBAVILA IDENTIFIKACIJU											
47	Prezime i ime											
	G.3. OVLAŠTENA OSOBA OBVEZNIKA											
48	Prezime i ime											
	Potpis i datum (DDMMGGGG)											
	PRIMJERAK ZA URED / PRIMJERAK ZA OBVEZNIKA											UZSPN-O-4

VOĐENJE EVIDENCIJA I ČUVANJE PODATAKA

❑ Obavezne evidencije

- Evidencija o strankama, poslovnim odnosima i transakcijama iz čl. 9. Zakona (za koje je provedena dubinska analiza)
- Evidencija o podacima dostavljenim UZSPN (GT i ST)
- Evidencija o uvidima nadzornih tijela

❑ Čuvanje dokumentacije

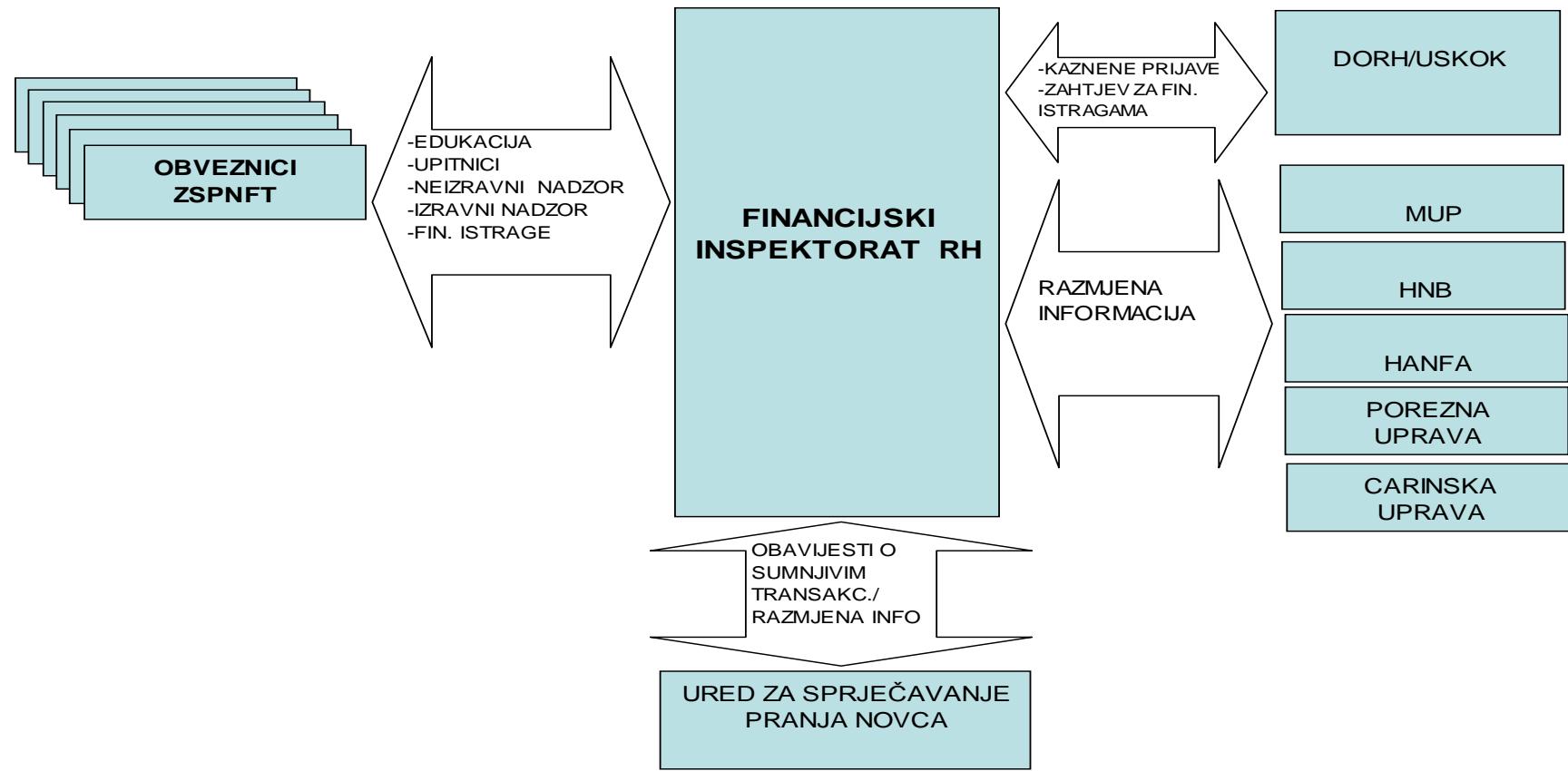
- Podaci prikupljeni temeljem Zakona – 10 godina od poslovnog odnosa ili transakcije
- Dokumentacija o ovlaštenoj osobi, zamjeniku i edukaciji – 4 godine

NADZORNA PRAKSA FINANCIJSKOG INSPEKTORATA

- Financijski inspektorat – ustrojstvena jedinica unutar Ministarstva financija koja ima zadaću provođenja nadzora u području SPNFT, deviznog poslovanja i platnog prometa
- Nadzor provodi temeljem Zakona o Financijskom inspektoratu RH i ZSPNFT
- Nadzor provode ovlaštene osobe FI

MJESTO FINANCIJSKOG INSPEKTORATA U SUSTAVU SPNFT U RH

FINANCIJSKI INSPEKTORAT - INTERAKCIJA S OBVEZNICIMA I DRUGIM NADZORNIM TIJELIMA

OVLASTI OVLAŠTENIH OSOBA FI

- pregledati poslovne knjige, bankovnu i finansijsku dokumentaciju, ugovore, poslovnu evidenciju i druge dokumente u bilo kojem obliku te zatražiti njihove kopije;
- pregledati poslovne prostorije, robu, uređaje i opremu;
- utvrditi identitet osoba koje rade na poslovima koji su predmet nadzora;
- zatražiti informacije i uzimati izjave od osoba koje imaju važna saznanja o aktivnostima obveznika i njihov stupanj usklađenosti s obvezama SPNFT-a;
- zatražiti suzdržavanje od svakog postupanja koje je u suprotnosti s odredbama zakona;
- dati pisano upozorenje za otklanjanje nepravilnosti, naložiti poduzimanje određene aktivnosti radi usklađivanja s odredbama ZSPNFT;
- privremeno oduzeti predmete i dokumentaciju koji su poslužili ili mogu poslužiti za izvršenje prekršaja, koji su nastali izvršenjem prekršaja, ili koji mogu poslužiti kao dokaz sukladno odredbama Zakona o kaznenom postupku o obavljanju hitnih istražnih radnji

OBVEZE OBVEZNIKA U NADZORU

- dostaviti podatke na zahtjev Financijskog inspektorata (čl. 10. ZFI);
- omogućiti pristup ovlaštenim osobama Financijskog inspektorata sjedištu i ostalim mjestima u kojima obveznik ili druga osoba po njegovoj ovlasti obavlja djelatnost i poslove u svezi s kojima Financijski inspektorat provodi nadzor (čl. 13. ZFI);
- omogućiti ovlaštenoj osobi Financijskog inspektorata, na njezin zahtjev, kontrolu poslovnih knjiga i poslovne dokumentacije te administrativne ili poslovne evidencije (čl. 13. ZFI);
- osigurati ovlaštenoj osobi Financijskog inspektorata prikladne prostorije u kojima je moguće neometano i bez nazočnosti drugih osoba obavljati nadzor (čl. 14. ZFI);
- osigurati ovlaštenoj osobi Financijskog inspektorata stručnu i tehničku pomoć te dati potrebna pojašnjenja važna za provedbu nadzora (čl. 14. ZFI);

VRSTE NADZORA KOJE PROVODI FI

- **Neizravni nadzor** (off site) - obavlja se u sjedištu FI na temelju dokumentacije koju na zahtjev dostavlja obveznik (oko 40 kriterija za procjenu); ima za pribavljanje informacija od obveznika radi provjere usklađenosti sa ZSPNFT; prije svega edukacijski i preventivni učinak kroz umanjenje rizika; glavna korektivna aktivnost – MJERA UPOZORENJA
- **Izravni nadzor** (on site) – obavlja se u sjedištu obveznika (oko 130 kriterija za procjenu) – provjera cjelokupnog poslovanja obveznika

OPĆE SMJERNICE ZA PROVOĐENJE ZSPNFT

- Da bi obveznici provedbe mjera i radnji za SPNFT mogli jedinstveno primjenjivati odredbe zakona, nadzorna tijela iz čl. 83. Zakona izdat će preporuke ili smjernice za provođenje pojedinih odredaba ZSPNFT ili podzakonskih propisa donesenih na temelju njega (čl. 88. ZSPNFT)
- Prve Opće smjernice – 2011. godine
- Revidirane Opće smjernice – primjena od 13. srpnja 2015.
- Predmet revizije – postupci utvrđivanja stvarnog vlasnika klijenata, stranih politički izloženih osoba, složenih i neobičnih transakcija te sprječavanja zlouporabe novih tehnologija za pranje novca i financiranje terorizma
- Svrha smjernica – podizanje svijesti obveznika o postojanju obveza – ključ za sprječavanje PNFT

<http://www.mfin.hr/hr/financijski-inspektorat-zakoni-i-smjernice>

HVALA NA POZORNOSTI!

PITANJA?

zeljko.saric@mfin.hr